

CİLT 11 SAYI 1 OCAK 1983

**Türk
sanayicileri
ve
iş adamları
derneği**

görüŒ

GÖRÜŞ (AYLIK YAYIN) OCAK 1983
Türk Sanayicileri ve İş Adamları Derneği
Sahibi ve Sorumlu Neşriyat Müdürü :
Türk Sanayicileri ve İş Adamları Derneği
Yönetim Kurulu Başkanı **Ali Koçman**
Yazı İşleri Müdürü :
Türk Sanayicileri ve İş Adamları Derneği
Genel Sekreteri **Ertuğrul İhsan Özoİ**
Adres : Cumhuriyet Cad. Dörtler Ap. 18/1
Eimadağ - İST.

Telefon : 46 24 12

Görüş'teki yazılar, kaynak olarak, TÜSİAD -
GÖRÜŞ'ün belirtilmesi koşuluyla izinsiz kullanı-
labılır.

Basıldığı Yer : İleri Matbaacılık Basım Yayın
Koll. Şt. Tel : 22 25 77

Bu Sayıda

- 1983 Başında Dünya Ekonomisi
ve Sorunlar 4
- 1981-1982 Yıllarında Dünya
Ticareti 8
- Ülkelerarası Verimlilik Oranları 10
- Milli Gelir Hesapları Daha
Gerçekçi Olabilir mi? 12
- İhracat Kredi Sigortası 16
- Organize Sanayi Bölgeleri 19
- Almanya'daki Türk İşçileri ve
İşçi Şirketleri 23
- Dünya Enerji Kullanımı Yapısı 25
- Enerji İthalatı Harcamaları ... 28
- Petrolün Dışında Kullanılabilecek
Diğer Enerji Kaynakları 30

1983 Başında Dünya Ekonomisi ve Sorunlar

1982 yılının dünya ekonomisi için başarılı bir yıl olduğunu söylemek m¼mk¼n değil. Enflasyon hızının yavaşlatılması alanında bir¼ok ¼lkede başarı sağlanırken, aynı başarı istihdam ve üretimde gözlenemedi. Gerçekten, 1973 ve 1979/80 petrol şoklarının üretim, tüketim ve yatırımlarda meydana getirdiği olumsuz tesirlerin izalesi ve yeni ekonomik şartlara uyum sağlamının oldukça pahalı olacağı ve uzun süreceği söylenebilir.

İşsizliğin azalması ile ilgili olarak 1982'de başarı sağlanamadı. Yıl içinde yapılan tahminler bir¼ok ¼lkede işsizliğin artmaya devam ettiğini ve kısa vadede işsizliği azaltmanın gelişmekte olan ¼lkelerde ve gelişmişler içinde de —bilhassa Avrupa ekonomileri için— zor olduğuna işaret etmektedir. Bug¼n işsizlik sadece talep yetersizliğinden kaynaklanan devresel bir ekonomi sorunu değil, yapısal bir takım öğeleri ihtiva etmektedir. (Mikro seviyede) iřg¼c¼ piyasalarında yeterli arz, talep ve fiyat es-

neklüğünün olmaması, (makro seviyede de) toplam talep önemli ölçüde arttırılsa dahi işsizliği makûl oranlara indirecek yeterli üretken kapasitenin olmayışı nedeniyle, işsizliğin sadece makro politikalarla çözümlenmesi mümkün değildir. Artan işgücü arzına paralel olarak, yatırımların azlığı ve yüksek reel işgücü maliyetlerinin işgücünden tasarruf eden yatırımları teşvik etmesi, işsizliğin sürekli artışına sebep olmaktadır. Bir çok ülke ekonomisi «İstihdam yaratmayan bir büyüme» sürecine girmiştir. Çare olarak, makro seviyede kaynakların istihdam yaratan yatırım alanlarına kaydırılması, mikro seviyede de fonların bu alanlara kayışını sağlayacak teşviklerin geliştirilmesi gerekmektedir. Ayrıca arz yönünden de alınacak tedbirler yanında talebin yeterli düzeyde muhafazası gerekecektir.

Reel faiz oranları halen çok yüksektir ve sürekli büyüme ve istihdam artışı için gerekli yatırım artışlarına bir engel teşkil etmektedir. Faiz oranlarının düşmesi şarttır. Burada bazı güçlükler söz konusu; özellikle enflasyon ve enflasyon beklentilerinin yüksek olduğu ülkelerde parasal şartların gevşetilmesi faizlerin düşmesinden ziyade fi-

yat yükselmelerine sebep olabilir, çünkü son yıllarda nominal faizlerin yüksekliği faiz oranlarının enflasyon beklentileriyle ilgili primler ihtiva ettiğini göstermektedir. Dolayısıyla faiz oranlarının düşmesinde enflasyon beklentilerinin geriletmesi önemli katkıda bulunacaktır. Faiz oranlarının düşürülmesi enflasyonu aşağı çekmiş - özellikle bütçe açıkları kabarık bazı ülkelerde de zor bir durum olarak görülmektedir. Çünkü yüksek bütçe açıkları para ve sermaye piyasalarında talep baskısı yaratmakta, darboğazlar ve yüksek fon maliyetlerine yol açmaktadır. Faiz oranlarının önemli ölçüde düşürülmesi kısa vadede zor görülmekle beraber, para - maliye, döviz kuru politikalarının koordineli bir biçimde ve kısa vadede değişim gösteren şartlara göre esnek bir tarzda uygulanarak başarı kaydedilebilir.

Uluslararası ticarî ve ekonomik münasebetlere baktığımızda, son yıllarda artan ve dünya ticaretinin gelişimini olumsuz yönde etkileyen himayecilik eğilimlerinin 1982' de de devam ettiği görülmektedir. Yıl içinde yapılan GATT bakanlar toplantısında döviz kurlarının mevcut yapısındaki uyumsuzluğa dikkat çekilerek, bu durumun güm-

rük vergileri ve diğ er dış ticareti kısıtlayıcı uygulamalar kadar dñnya ticaretinin gelişimini olumsuz yönde etkilediği belirtilmektedir. Bazı paraların uzun süredir reel olarak değerlerinin altında işlem görürken diğerlerinin gerçek değerlerinin üstünde seyretmesi daha hızlı bir dñnya ticaret gelişimi için sorun olmaktadır.

Genelde hükümetlerin daha az himayecilik konusunda iyi niyetli beyanlara rağmen himayeci bazı uygulamalar içinde oldukları görölmektedir.

1982 yılında da hüküm süren yüksek faiz oranlarının —düşük mal ve hizmet fiyatları ve zayıf talep yanında— borçlu ülkeleri güç durumda bıraktığı görölmektedir. 1982' de mevcut borçların vadelerini yeniden düzenleme faizleri erteleme cihetine giden ülkelerin sayısında önemli bir artış olmuştur. Borçlu ülkeler bugün yurt içi dengede talebi kısıtlama, enflasyonu aşağı çekme, kaynakları daha rasyonel kullanma, dış ekonomik dengede de carî açıklarını kapatma zorunluluğundadırlar. Bu da bir çok ülke için zor bir uyum sürecini gerektirmekte, bu süreç içinde borçlu ülkelerin kısa vadeli ve büyük ölçekli borçlanmaları kaçınılmaz kılmaktadır.

1981 - 1982 Yıllarında Dünya Ticareti

1981 yılında hiçbir gelişme göstermeyen dünya ticareti (ithalat değeri) % 1.2 oranında gerileyerek 1901.2 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Dünya ticareti 1958 yılından beri ilk defa düşüş göstermektedir. Bu durum ikinci petrol krizinden sonra ekonomik gelişmenin yavaşlamasından kaynaklanmaktadır.

1981 yılı ile 1982 yılı başlarında dünya ticaretinde görülen belli başlı özellikler şunlardır :

1. Petrol ihracat hacmi 1981'de % 14.0 düşmüştür. Meksika ve Mısır gibi petrol ihracatçısı yeni ülkeler ortaya çıkarken OPEC ülkelerinin carî işlemlerindeki fazlalar önemli ölçüde azalmıştır.
2. Belli başlı ürünlerde piyasada durgunluk görülürken, üretilen her birim mal için kullanılan ham madde ve fuel-oil miktarı azalmıştır. Batı Almanya'da 1973 - 1980 yılları arasında birim başına kullanılan girdiler % 4.5 oranında azalmıştır. İngiltere, Fransa Kanada haricinde diğer endüstrileşmiş ülkelerde kullanılan girdi miktarındaki azal-

ma 1978 - 1980 döneminde 1973 - 1978 dönemine göre çok daha hızlı olmuştur.

1981 yılında ise birim başına kullanılan gelirler Japonya'da % 7.0, ABD'de % 7.9 ve Fransa'da % 12.0'den fazla azalmıştır. Petrol tüketiminin 1982 yılında daha da azalacağı tahmin edilmektedir.

BİRİM BAŞINA KULLANILAN ENERJİ MİKTARINDAKİ AZALMA (%)

Ülkeler	1973-80	1973-78	1978-80
Japonya	3.0	2.7	3.7
ABD	2.2	1.9	3.1
B. Almanya	4.5	3.6	7.0
İngiltere	2.2	2.4	1.7
Fransa	2.4	2.5	2.2
İtalya	2.0	1.0	4.3
Kanada	0.4	0.5	0.3

3. Belli başlı endüstrileşmiş ülkeler arasındaki ticaret biraz düzelme gösterirken, sınai malların ihracatında bir duraklama gözlenmektedir.

4. Uluslararası politik gelişmeler ticaret sektörü üzerinde önemli olumsuz etkiler yapmıştır.

Kaynak: Tradescrope.

Ülkelerarası Verimlilik Oranları

Bugün dünyada devam eden ekonomik bunalım nedeni ile ülkeler işgücü verimliliğini arttırmanın ekonomiyi tekrar canlandırmak için önemli bir araç olduğu inancındadırlar. Bugüne kadar çeşitli ülkelerdeki verimlilik oranları biliniyorsa da iki veya daha fazla ülke arasında doğrudan karşılaştırma yapmak verilerin bazısının aynı olmaması nedeni ile imkansız idi. Japon Verimlilik Merkezi karşılaştırma yapabilecek şekilde her ülke için verimlilik oranı hesaplamış bulunmaktadır.

Sonuçlar Japon ekonomisinin büyüme oranının diğer endüstrileşmiş ülkelere oranla yüksek olduğunu, ancak işgücü verimliliğinin çok yüksek olmadığını göstermektedir. Japonya'da genel olarak verimlilik 1973 - 1979 yılları arasında % 19.0 artarken bu

oran Fransa'da % 18.0, Batı Almanya'da % 17.0, Belçika'da % 15.0, İngiltere'de % 5.0 ve ABD'de % 1.0 olmuştur.

İmalat sanayiinde verimliliğin en fazla arttığı ülke yine Japonya (% 45.0). Bu ülkeyi % 36.0 ile Belçika ve % 27.0 ile Fransa takip etmektedir. Ticaret ve hizmetler kesiminde ise aynı dönemde işgücü verimliliğinin en az arttığı ülke ABD (% 1.0) en fazla arttığı ülke Batı Almanya olmuştur.

İŞGÜCÜ VERİMLİLİĞİ

(1973 - 1979 yılları arasında artış) (%)

	Genel	Ticaret		
		Hizmet Kesimi	İmalat Sanayi	Tarım
ABD	1.0	1.0	7.0	14.0
İngiltere	5.0	2.0*	4.0*	15.0
Belçika	15.0	5.0	36.0	15.0
B.Almanya	17.0	15.0	16.0	26.0
Fransa	18.0	10.0	27.0	28.0
Japonya	19.0	9.0	45.0	10.0

* : 1978

Kaynak : Focus Japon.

Millî Gelir Hesapları Daha Gerçekçi Olabilir mi?

Türkiye'de Millî Geliri hesaplarında aşağıdaki açıklanan bazı güçlükler ve sorunlar mevcuttur.

(1) Tarım Sektöründe;

Carî derlemeler ve genel neticeler, gerçek ekim alanların ve ne kadarının sulu, ne kadarının taban, ne kadarının kıraç arazi olduğunu, bu arazinin her yıl için ürün cinslerine göre ekim kompozisyonlarını sağlıklı ve güvenilir şekilde tesbit mümkün olmamaktadır. Ürün türlerine göre yıllık ekim alanları ve verim tahminleri subjektif değerlendirmelere dayanmakta olup, millî gelir tahminlerinin gerçeğe ne kadar yakın olduğu bu değerlendirmelerin doğruluğuna bağlı olmaktadır.

Devletin destekleme alım fiyatları ile monopolcü kuruluşların satın alım fiyatları di-

şında uygulanan fiyatları sağlıklı kaynağa dayanmamaktadır.

Üretim verileri, ekiliş alanları ve değerlendirilmede kullanılan fiyatlarda olduğu gibi girdi kalemlerinde de güvenilir olmayan noktalar vardır. Meselâ, ürün türlerine göre dekar başına atılan tohum, tarımda kullanılan akaryakıt ve yağ masrafları, tamir ve bakım giderleri, fire miktarı gibi girdi kalemleri tamamen tahmine dayanmaktadır. Tarımsal araç ve gereç sayısı kullanılan tarımsal ilaç kalemlerinde bunların ne kadarının o üretim yılı için ne kadarının takip eden üretim yılı için kullanılacağı bilinmemektedir.

(2) Hayvancılık sektöründe;

Gerek cari anketler, gerek genel sayım neticelerinden hayvan türlerine göre sağlıklı şekilde hayvan sayılarını elde etmek mümkün olamamaktadır. Hayvan sayıları yaklaşık olarak elde edilebilse bile buradan yaş ve cinsiyete göre sürülerin kompozisyonlarını elde etmek mümkün değildir.

Üretim katsayıları bir hayli eskimiş olup, gelişen hayvancılık (beslenme şartları vs.) karşısında yetersiz kalmaktadır.

Değerlendirmede kullanılan fiyatlar güvenilir değildir.

Girdilerin hesaplanmasında çoğu veriler tahmine ve bir takım oransal hesaplamalara dayanmaktadır. Gerçek girdileri hesaplayacak verileri elde etmek mümkün değildir.

(3) Sanayi sektörü;

Sektörün hesaplamasında üretim değerinden hareket edilmekte, üretim değeri artış oranı ile katma değer artış oranının eşit olduğu varsayılmaktadır. Yani yıllar itibariyle, sektörlerde girdi - çıktı oranındaki değişimler dikkate alınmamaktadır.

Küçük sanayi için ancak 10 yılda bir veri değerlendirilmekte, diğer yıllar için tahminlerle yetinilmektedir.

Madencilik sektöründe girdi verilerini düzenlemekte büyük zorluklarla karşılaşilmektedir.

(4) İnşaat sektörü;

Bu sektörün hesabında, köylerde sayı, değer ve nitelikleri hakkında sağlam bilgi bulunmadığından tahmin yöntemi uygulamakta, şehirlerde yapılan ruhsatsız yapılar için ise hiçbir bilgi elde edilmemektedir.

Carî katma değerin sabite dönüştürülmesi için elde inşaat maliyet endeksi bulunmadığından inşaat malzemesi toptan fiyat indeksi ile ii ücretleri karma endekslerinden yararlanılmaktadır.

(5) Ulaştırma - haberleşme;

Özellikle motorlu kara taşımacılığı hususunda ülkemiz, istatistik verileri yönünden oldukça zayıf bulunmaktadır. Bu sektörde katma değerin hesabında bir takım yan bilgiler ve varsayımlardan yararlanılmaktadır. Sektör katma değerinin sabit fiyatlara dönüştürülmesinde de güvenilir bir endeks bulunmamaktadır.

Muhtelif sektörlerde veri toplama, değerlendirmede çeşitli sorunlarla karılaılmaktadır. Bu sorulara sağlıklı çözüm getirilmesi şüphesiz her sektörün katma değer hesaplarını daha güvenilir ve kesin hale getireceği, topyekn GSMH tahmininin de daha gerçekçi olarak yapılabileceği açıktır.

İhracat Kredi Sigortası

İhracat Kredi Sigortası, temelde ihracatın arttırılmasına olanak sağlayan ve amacı; ihracatçıya, ithalatçıya karşı alacağını sigortalıyarak ticarî ve politik risklere karşı belirli limitler içinde garantiye alan bir sistemdir. İhracat kredi sigortası, üretim aşamasından başlayarak, alacağın tahsiline kadar geçen süre içinde ortaya çıkabilecek rizikoların genellikle devlet tarafından belirli kurallar içinde karşılanmasına olanak sağlayan bir mekanizmadır.

İhracat Kredi Sigortası uygulama da

- a) Devlet Dairesi veya Ajansı (Japonya - Yeni Zelanda, İsveç, Norveç, Finlandiya)
- b) Devlet adına veya onun hesabına hareket eden bir sigorta şirketi veya kuruluşu (Avusturya, Almanya, İtalya, İrlanda)
- c) Tamamen devlete ait özerk bir kuruluş şeklinde bir kamu şirketi veya fonu (Hong-kong, İsrail, Hindistan, Pakistan, Uruguay,

Avusturalya, Belçika ve Doğu Bloku ülkeleri)

d) Devletin kontrolünde olmak koşuluyla özel sigorta ve bankaların devletle birlikte oluşturdukları bir kuruluş (Fransa, Portekiz, İspanya)

e) Ticari rizikoların bir kısmını, kendi adlarına sigorta eden özel sigorta şirketlerinin, devletin iştiraki ile oluşturdukları kuruluşlar (ABD, Hollanda) şeklinde olabilmektedir.

Bu sigortanın en önemli özelliği klâsik sigorta rizikolarını kapsamamasıdır. Klâsik sigortalar, malın fizikî kayıp ve hasarlarını, kapsarken ihracat kredi sigortası sadece malın bedelini teminine yöneliktir. Sadece kredi karşılığı ihraç edilen malları kapsamaz. Peşin satışlar hariç her türlü ihracat (vesaik mukabili, mal mukabili veya kredili dahil) sigortaya konu olur. Bu tür sigorta ile teminat altına alınan ihracat bedeli, ihracat sigortasındaki gibi yüzde 100'ü değil, en çok yüzde 80 - 85 veya yüzde 90'a kadar yükselebilir. Diğer bir fark ise, ihracat kredi sigortasında diğer özel sigortalardaki gibi bir reasürans'ın söz konusu olmamasıdır.

İhracat kredi sigortasında, uygulanan kre-

di vadeleri ise; malın cinsine göre üçe ayrılır.

1. Kısa vadeli krediler :

- a) Hammadde ve Tüketim malları ihracı (60 - 120 gün)
- b) Dayanıklı tüketim malları (120 gün - 12 ay)
- c) Yatırım malları (12 - 24 ay)

2. Orta vadeli krediler :

2-5 yıl arasında, genellikle, yatırım malları ihracında uygulanmaktadır.

3. Uzun vadeli krediler :

5 yıldan 12 yıla kadar uygulanmakta ve genelde alt yapı yatırımları için verilmektedir. İhracat kredi sigortasını uygulayan ülkelerde tazminat oranları, rizikonun türüne, malı ithal eden firmanın özel veya kamuya ait oluşuna göre değişir. Bu oran fatura bedelinin ticarî rizikolar için yüzde 80 ile 85'li, politik rizikolar için yüzde 90 - 95'i dir. Sigorta primleri ise, genellikle garanti edilen bedelin yüzde 0.1 ile yüzde 1'i arasında değişmektedir.

Ülkemizin ticari rakiplerinin çoğunluğunda bu kredi işler durumdadır. Bunun ihdasının daha fazla geciktirilmesi ihracatımızın geleceği açısından sakıncalıdır.

Organize Sanayi Bölgeleri

Organize Sanayi Bölgeleri sanayinin az gelişmiş bölgelere doğru yaygınlaşması, dağınık ve düzensiz sanayi kuruluşlarının plânlı bir yerleşme düzeni içinde toplulaştırılması amacıyla yönelik bir sanayi teşvik tedbiri olarak ülkemizde uygulamaya konulmuştur.

1961 yılında Bursa ilinde başlayan Organize Sanayi Bölgeleri uygulaması sonucunda 1981 yılı verilerine göre 20 yılda 5 adet Organize Sanayi bölgesi tamamlanabilmiştir. 1981 yılında inşaatı devam etmekte olan 22 organize sanayi bölgesi bulunmaktadır. Söz konusu sanayi bölgelerinin tamamının 1986 yılına kadar tamamlanması öngörülmekte ve ilk aşamada Bilecik, İnegöl ve Gaziantep Organize sanayi bölgelerinin inşaatlarının bitirilmesi plânlanmıştır. Diğer yandan 39 ilde Organize Sanayi bölgesi kurulması için gerekli kararname çıkarılmış bulunmaktadır. Böylelikle yurdumuzda ilk aşamada 66 adet organize sanayi bölgesi kurulması tamamlanmış olacaktır. Genellikle her il için bir organize sanayi böl-

gesi kurulması hedef alınmış, bazı illerde birden fazla bölge kurulması için karar çıkarılmıştır. (Bitlis, Hakkari, Bingöl, Tunceli, Adıyaman ve Siirt) organize sanayi bölgesi kurulması için mahallinden bir teşebbüs ve talep olmamıştır.

Uygulama sonucu, inşaatı tamamlanarak işletmeye açılan birimlerde 320 hektar alanda 283 işyeri için altyapı sağlanmıştır. Buna karşılık yalnız 6 ilde inşaatı sürdürülmekte olan organize sanayi bölgeleri tamamlandığında 4489 işyeri için 7410 hektarlık alan sanayicilere altyapısı tamamlanarak verilmiş olacaktır.

İşletmeye açılmış organize sanayi bölgelerine carî fiyatlarla 307.9 Milyon TL. lik yatırım yapılmıştır. İnşaatı sürdürülmekte olan 22 organize sanayi bölgesinin toplam proje bedeli ise 1981 fiyatlarıyla 17.598 milyon TL. dir. İşyeri başına düşen altyapı yatırım ihtiyacı bir organize bölgeden diğerine değişmektedir. İşyeri başına düşen yatırım ihtiyacı 1981'de 1.34 milyon TL. ile Erzurum'da en düşük, 10.17 milyon TL ile Ankara Organize sanayi bölgesinde en yüksek değere ulaşmaktadır.

1965 yılından başlayarak genel bütçeden organize sanayi bölgeleri için ayrılan fon

(1981 fiyatları ile) 21.4 milyara ulaşmıştır. Aynı dönemde organize sanayi bölgeleri kurma fonundan kullanılan kredi miktarı 13.3 milyar TL. sına eşittir.
Kaynak : DPT.

ORGANİZE SANAYİ BÖLGELERİMİZ

Organize Sanayi Bölgesi Adı	Toplam Alan (Hek)	İşyeri Sayısı	(Milyon TL.)
			Tesis başına gerekli Yatırım Miktarı
Tamamlanmış Bölgeler :			
Bursa	80	62	—(AİD fonu)
Eskişehir	60	39	1.2 (1)
Manisa	40	36	0.78(2)
Erzurum	100	70	0.40(2)
Konya	40	76	1.34
Toplam I.	320	283	—
İnşaatı Süren :			
Adana	1000	350	3.63
Ankara	400	270	10.17
Bilecik	150	120	5.52

İnegöl	300	156	3.64
Bolu	150	100	3.28
Çorum	200	170	4.11
Eskişehir (Tevsii)	190	150	5.66
Gaziantep	270	213	1.48
Kars	200	200	2.45
Kayseri	700	345	2.78
Malatya	300	150	4.00
Çerkezköy	440	190	4.33
Konya II	300	225	3.99
Mardin	300	210	3.41
Nevşehir	400	200	2.09
Tokat	200	200	2.34
Sakarya	150	150	3.20
İzmir (Çiğli)	600	350	6.05
Afyon	400	200	2.80
Çankırı	110	150	4.20
Erzincan	250	140	5.00
Antalya	400	250	3.01
Toplam II.	7410	4489	—
G. Toplam	7730	4772	

(1) 1966 fiyatları ile

(2) 1976 fiyatları ile

Almanya'daki Türk İşçileri ve İşçi Şirketleri

Türk işçileri arasında işsizliğin % 10'un üzerinde olduğu Federal Almanya'dan Türkiye'ye kesin dönüş yapan işçilerimizin sayısında bu sene geçen seneye nisbetle yaklaşık 2 misli bir artış gözlemlendi. Yurda kesin dönüş yapan işçilerimizi belli bir riski de göze almış oluyorlar. Acaba yurda dönüşlerinde kendilerine ve ailelerine iyi bir geçim temin edebilecekler mi?

Federal Almanya'da yabancı işçilerin yurda dönüşleri ile ilgili problemlere eğilen bir kuruluş var. Frankfurt'ta Centre for International Migration. Bu kuruluş ülkelere dönüş yapmak ve iş kurmak isteyen yabancı işçiler için ülkelerindeki iş ve yatırım imkânlarıyla ilgili bilgi temini ve tavsiyede bulunup yardımcı olma gayesini gütmektedir. Kuruluşun başında «işçi şirketleri» fikri ile tanınan Helmut Jelden var. Kuruluşun gayesi işçilerin paralarını sadece yurda göndermekten ziyade küçük ve

orta ölçekli yatırımlarda değerlendirmelerini temindir. Böylece işçilerin birikimleriyle kendi ülkelerinde bir gelecek hazırlaması planlanıyor.

Frankfurt'taki acenta Türkiye'deki yatırım alanları, imkânları ve talep şartları konularında bilgi derlemekte ve değerlendirmekte, ayrıca orta kademe yöneticilik hususunda seminerler düzenlemektedir.

Halen 233 Türk işçi şirketleri mevcut bulunup, yaklaşık yarısı faal durumda. Temel yatırım alanları tarım, inşaat olup, bunu tekstil, deri, giyim endüstrileri takip etmektedir. İşçi şirketleri umumiyetle anonim şirket tarzında teşekkül edip, işçiler birkaç yüz mark'tan 30.000 mark'a kadar yatırım yapabilmektedirler.

Bugüne kadar Almanya'da yaklaşık 252.000 Türk işçisinin işçi - şirketlerine 1 milyar marktan fazla yatırım yaptığı belirtilmektedir. Bu şirketlerin Türkiye'de istihdama katkıda bulunma yanında bölgesel olarak daha dengeli bir ekonomik yapıya geçişte katkıları şüphesizdir. Bu şirketlerde yaratılan işler esas itibariyle kesin dönüş yapan işçilerden ziyade bu işçilerin aile fertleri için amaçlanmaktadır.

Dünya Enerji Kullanımı Yapısı

1974 yılında petrol üreticisi ülkelerin, petrol fiyatlarını aniden dört kat arttırmalarıyla başlayan enerji krizi günümüzde hemen hemen tüm ülkeler için uzun vadeli bir enerji sorunu şekline dönüşmüştür.

Aradan geçen yıllar zarfında özellikle petrol'ün yerine geçebilecek enerji kaynakları ve bu kaynakları değerlendirecek yeni teknolojilerin gelişmesini sağlamak gayesiyle her ülke kendi çapında çeşitli çalışmalarda bulunmaktadır.

Birleşmiş Milletlere göre yapılan sınıflandırmada dört ana enerji gurubu bulunmakta

ve bu gruplar değerlendirilirken kullanılan ölçü birimi de «taş kömürü enerjisi birimi» dir.

Söz konusu dört ana enerji gurubu petrol, kömür, doğal gaz ve elektriktir. Aşağıdaki tabloda dünya, sanayi ülkeleri, sosyalist blok ülkeleri ve OPEC yani Petrol İhracatçı Ülkeler dışında kalan azgelişmiş ülkelerin gruplar halinde enerji kullanım durumları gösterilmektedir.

Bu tabloya göre azgelişmiş ülkeler en yüksek oranda petrol kullanmakta, sosyalist blok ise bu açıdan en avantajlı durumda bulunmaktadır. Sosyalist ülkelerin en fazla kömür enerjisi kullandığı, buna karşılık batılı sanayileşmiş ülkelerin ise önemli ölçüde kömür kullanmakla birlikte petrol ürünlerini daha fazla tükettikleri görülmektedir.

DÜNYA ENERJİ KULLANIMI YAPISI

Bölgeler	Yıl	I		II		III		IV		V	
		PETROL		KÖMÜR		DOĞAL GAZ		ELEKTRİK			
		1000 t'lik	I'e göre	1000 t'lik	I'e göre	1000 t'lik	I'e göre	1000 t'lik	I'e göre	TKB %	TKB %
Toplam	TKB*	1000 t'lik	I'e göre	1000 t'lik	I'e göre	1000 t'lik	I'e göre	1000 t'lik	I'e göre	TKB %	TKB %
Dünya	1970	6 409 036	2 786 954	43,5	2 185 917	34,1	1 293 121	20,2	154 511	2,4	
Toplam	1975	7 426 930	3 334 711	39,2	2 317 534	31,2	1 555 931	20,9	223 182	3,0	
	1980	8 511 350	3 666 901	43,1	1 670 745	31,4	1 869 757	22,0	299 619	3,5	
Batı	1970	4 121 832	2 021 387	49,0	1 042 157	25,3	944 928	22,9	113 350	2,7	
Sanayi	1975	4 413 094	2 219 347	50,3	991 270	22,5	1 037 638	23,5	164 840	3,7	
Ülkeleri	1980	4 781 160	2 277 850	47,6	1 162 014	24,3	1 133 180	23,7	208 116	4,4	
Sosyalist	1970	1 781 106	431 314	24,2	1 048 506	58,9	279 527	15,7	22 059	1,2	
Blok	1975	2 283 500	636 387	27,9	1 203 647	52,7	414 962	18,2	28 503	1,2	
Ülkeleri	1980	2 729 289	747 250	27,4	1 360 166	49,3	576 980	21,1	44 892	1,6	
Az Gelişmiş	1970	427 079	282 682	66,2	92 360	21,6	34 088	8,0	17 950	4,2	
Ülkeler	1975	585 074	389 089	66,5	116 050	19,8	52 341	8,9	27 592	4,7	
(OPEC	1980	799 070	513 061	64,2	151 257	18,9	91 209	11,4	43 482	5,4	
Hariç)											

KAYNAK : UN Statistical Yearbook 1979/80 New York 1981

* TKB : Taş Kömürü Birimi

Enerji İthalatı Harcamaları

Birleşmiş Milletlerce yapılan bir araştırmada enerji ithali için gerekli harcamaların çeşitli ülkelerde 1973 - 1980 yılları arasında önemli ölçüde yükseldiği ancak bu ülkelere göre Türkiye'de gerçekleşen harcamaların oransal olarak çok yüksek bir düzeye eriştiği belirlenmiştir.

Buna göre Türkiye 1973 yılına oranla 1980 yılında enerji ithalatı için Gayri Safi Yurt İçi Hasılasının % 237.5 katını harcamıştır. Bu oran aynı dönem için ABD'de % 460, Brezilya'da % 191.7, Almanya'da % 223.7 ve Japonya'da % 235 olarak gerçekleşmiştir.

İhracat gelirlerine göre ise 1973 - 1980 yılları arasındaki oransal fark en yüksek Türkiye'de görülmektedir. Buna göre 1973 ihracat gelirlerine oranla 1980 enerji ithalatı artışı Türkiye'de % 507.6 oranında gerçekleşmiştir. Bu oran aynı dönem için ABD'de % 265.6, Brezilya'da % 196.8, Almanya'da % 167.2 ve Japonya'da % 138.8 olarak gerçekleşmiştir.

Aşağıdaki Tablo'da 1973 - 1978 ve 1980 yıllarında çeşitli ülkelerin enerji ithalatı harcamaları görülmektedir.

ÜLKELER	1980 Milyar Dolar	% G.S.Y.İ.H.'ya göre		1973 - 1980 arası % fark		% İhracat gelirlerine göre		1973 - 1980 arası % fark	
		1973	1978	1978	1980	1973	1978	1978	1980
Türkiye	1.8	0.8	2.7	2.7	237.5	13.1	62.9	79.6	507.6
Hindistan	1.6	—	1.6	—	—	13.6	26.8	—	—
Brezilya	7.1	1.2	2.5	3.5	191.7	15.7	37.0	46.6	196.8
ABD	71.3	0.5	1.8	2.8	460	9.0	29.2	32.9	265.6
Japonya	69.5	2.0	3.2	6.7	235	22.4	31.9	53.5	138.8
Almanya	34.6	1.3	2.3	4.2	223.7	6.7	10.5	17.9	167.2
Fransa	31.2	1.5	2.9	4.8	220	11.1	18.3	28.0	152.3
İtalya	22.9	1.9	3.9	5.8	205.3	12.0	18.1	29.5	145.8

Kaynak : UN Yearbook of Int. Trade Statistics

Vol. 35, 1981, No. 6 ve TÜSİAD

Petrolün Dışında Kullanılabilecek Diğer Enerji Kaynakları

1974 Petrol krizinden bu yana yapılan araştırmalar ve yeni enerji kaynaklarının bulunması için gösterilen çabalar sonucu uzmanların belli noktalarda odaklaştıkları görülmektedir.

Uzmanlar en önemli ve en bol miktarda mevcut iki enerji kaynağının petrol ve kömür olduğu üzerinde görüş birliği içindedirler. Onlara göre bu iki kaynak Dünya ihtiyaçlarını daha asırlarca karşılayacak nitelik ve nicelikte olup, yaşanan sıkıntılar, bunların belli yerlerde kolay çıkarılacak biçimde kümeleşmiş olmalarına ve dolayısıyla politik kararların etkisinde kalmaya elverişli olduklarından kaynaklanmaktadır. Petrol yapısı gereği kolay elde edilen, çok çeşitli yerlerde kolay kullanılabilen ve çevre kirliliği açısından kömüre oranla hayli avantajlı bir enerji kaynağıdır.

Kömür ise petrole rakip olacak yegane enerji türüdür, ancak petrolün gördüğü tüm işleri görebilmek için büyük masraf ve kayıp gerektirmektedir. Örneğin kömürden

petrol üretilebilmekte fakat bunu gerçekleştirmek için kömürün % 90'ının yakılması icab etmektedir.

Su, güneş, doğal-gaz ve bio-gaz'dan elde edilecek enerji ise çok önemli olmakla birlikte hem petrolden daha pahalıya mal olmakta hem de kullanımlarında petrole oranla birtakım sınırlamalar bulunmaktadır.

Ancak petrole olan bağımlılığın yarattığı büyük sıkıntılar ülkeleri petrolün dışındaki enerji kaynaklarını değerlendirebilmek için seferber kılmıştır. Her hangi bir enerji kaynağının tek başına petrolün yerini alamayacağı bilinmekte birlikte, petrol ihtiyacının oransal olarak azaltılması bile başarı kabul edilmektedir.

Bu arada uzmanlar arasında kutuplaşmalar ve önemli bilimsel görüş ayrılıkları ve tartışmalar cereyan etmektedir.

Nitekim bundan bir süre önce Almanya'da enerji konularıyla ilgili olarak yapılan bir konferansta, Köln Üniversitesinden Prof. Bischoff petrolün yerini hiçbir kaynağın alamayacağını ve petrol konusu halledilmedikçe enerji krizinin ne olursa olsun devam edeceğini iddia ederken, AEG-Telefunken yöneticilerinden Dr. Dahlberg gerekli yatırımların yapılması halinde 2030 yılında sa-